

Porkala – ett hem i Sverige

del 1

Irja Huttunen, f. Pylväinen var drygt 12 år när hon kom till Sverige och de nybyggda husen i Porkala i Sillre. Efter tre dagars resa från Finland anlände hon, föräldrar och två bröder lördagen den 4 februari 1956 till sitt nya hem. Lidens Tidning träffade Irja i sitt nuvarande hem i Sillre, inte långt ifrån Porkala – byn i byn, för en tillbakablick.

*Irja Huttunen, 2006.
Foto: Arne
Johansson.*

*Irja Huttunen (f.
Pylväinen), senare
delen av 1950-
talet. Foto: okänd.*

Irja föddes 1943 i Ullava (kyrkbyn) och närmare bestämt i den lilla orten Alikylä nordost om Gamla Karleby i västra Finland. Fadern hade varit med i andra världskriget och blivit skjuten i magen. Skadan klassades som 20 % invaliditet, men trots detta arbetade han med tungt skogsarbete. Modern ansvarade för hemmet, som bestod av ett litet jordbruk med 2 kor, kalv och gris. Fadern var född på Åland och talade svenska. Med tiden lärde han sig finska, vilket skulle få stor betydelse i framtiden.

Flytta till Sverige

De ekonomiska resurserna var sparsamma och en tidningsannons om skogsarbete i Jämtland i Sverige resulterade i en tillfällig flytt för honom i början av 1950-talet. Hemresa till Finland på

sommaren för jordbruksarbetet, annars sporadiska besök möjligen till jul och påsk. Den långa tiden från hemmet tärde på familjen och när ett erbjudande, om ett eget modernt hus i Sverige, kom från skogsbolagets (SCA: s) representant jägmästaren Kurt Nyman, tog familjen chansen. Kurt Nyman, som var finlandssvensk, skulle komma att ha ett avgörande inflytande på tillblivelsen av skogarbetarbyn Porkala. Alla i familjen var dock inte glada över flytten. Irja som hade många kamrater och gick i 6: e klass var helt emot. Men nöden har ingen lag. Auktion på lösöre hölls och även djuren såldes bort. Tills vidare behölls dock gården. På avresedagen den 2 februari var alla i byn samlade för att ta farväl. Resebagaget för hela familjen bestod häpnadsväckande nog av endast 1 resväska och 2 pappkartonger. Föräldrarna höll ett vakande öga på Irja så att hon inte skulle kunna sabotera avresan. Under den 4 mil långa bussfärden till Gamla Karleby grät Irja oavbrutet. Busskonduktören blev tvungen att fråga föräldrarna vad som stod på.

Tre dagars resa

Med tåg och flera byten med långa väntetider

*Irjas pappa Edvard (mitten) med
två reskamrater vid avfärd till
Sverige i början av 1950-talet.
Foto: okänd.*

Familjen Pylväinen framför det nya huset i Porkala, några år efter inflyttningen. Från vänster: Irja, brodern Toivo, mamman Sääli, brodern Arvo och pappan Edvard. Foto: okänd.

anträdde färden mot Uleåborg. Nya tågbyten och nya tröstlösa väntestunder innan de kunde stiga av i Torneå. Till fots i nattmörkret vandrade familjen på spåret över till Sverige och Haparanda. Nya tåg och ny väntan, så småningom kom man till Boden. Samma visa ännu en gång och Långsele blev målet. De medhavda smörgåsarna och mjölken var för länge sedan slut och mat fick intagas på de olika stationerna. Sista tågresan gick till Bispgården där bussen mot Sundsvall väntade. Klockan 10.30 lördagen den 4 februari 1956 kunde familjen stiga ur bussen vid kiosken i Sillre och direkt se det nybyggda området Porkala. Man var verkligen utomlands med de höga snövita bergen, och bräteshögarna kring husen var också stora som berg, i jämförelse med låglandet hemmavid.

Barnen sov i badkaret

Irjas pappa Edvard var 49 år och mamman Sääli 38 år när de nu stod framför huset som inbar en nystart i livet. Vad var det som de fann? Till saken hör att avfärden från Finland skulle ha skett i december men framflyttades till januari för att slutligen bli i nästkommande må-

nadsskifte. Det nya huset var fortfarande inte riktigt klart och bl.a. saknades golv. Första natten sov alla tre barnen med kläderna på i badkaret och föräldrarna på badrumsgolvet. Men vad gjorde det? Det fanns ju både varmt och kallt vatten i kranarna, och barnen spolade i tid och otid. Vattenklosett! Värme från element som kom från ved- och kokseldad panna! Stora fina skåp, nytt och fräscht i hela huset! Det var en stor lycka för alla med den vardagliga standardhöjningen.

Någon av de första dagarna tog Kurt Nyman och bolagets kontorist Sven Björkholm med familjen i en Volkswagenbuss till Sundsvall för att handla möbler. I de två affärerna som då fanns i Sillre salufördes mycket som behövdes i ett hem. Men större saker som möbler var man hänvisad till storstaden Sundsvall. Det var i övrigt torftigt med pengar. Pappan var nog med att först betala skulderna. I den affär där inköpen gjordes hade man kredit. Ett system som var mycket vanligt förr i tiden. För mamman var det inte så enkelt att handla i affärerna, hon förstod ju inte det svenska språket. Pappan fick ofta rycka in till hjälp, även som tolk till andra familjer.

Skola i Järkvissle

I Sillre fanns vid den här tiden post, telefonväxel, lokal (Viljansborg) med bio (torsdagar) och dans vid vissa helger samt småskola. De äldre barnen var hänvisade till den nybyggda skolan i Järkvissle. Irja hade i Finland slutat i 6:e klass efter 5,5 år och det bestämdes att hon skulle börja den 1 mars i Järkvissle skola. Alla barn med finländsk bakgrund fick gå i en gemensam klass. Första dagen hade flickorna förkläde på sig. Det var så i Finland. De svenska barnen skrattade och efter någon dag åkte förklädet av för gott. Läroböckerna var på svenska. Först fick eleverna bläddra igenom boken och sedan börja stappla sig igenom tex-

Fortsättning sidan 30

Fortsättning från sidan 7

Järkvissle skola våren 1956, den finska klassen.

Bakre raden från vänster: Irja Pylväinen, Inkiri Huttunen, Jaakko Herrala, Raimo Herrala och Arvo Pylväinen.

Främre raden från vänster: Marja-Lisa Inkinen, Helena Herrala och Vuokko Huttunen. Foto: Bror Häggroth, klasslärare.

ten på svenska. Man förstod givetvis ingenting. Men allt fastnade så lätt i den här åldern och snart började svenska språket att ta sin plats i vardagen. Klassläraren hette Bror Häggroth och var från Jukkasjärvi. Han talade både svenska och finska. Vid första mötet sade han på finska: -Följ med mig! -. Alla eleverna tittade på varandra och blev stående. Han kan finska! Glädjen kände inga gränser. Han upprepade maningen och nu följde alla efter honom.

Fortsättning i nästa nummer.

Arne Johansson

Fortsättning från sidan 17

gränsen. Eleverna i åk 9 tillhörde den sista kullen som var uppdelade i gymnasieförberedande, teknisk och teknisk-praktisk klass. Dom tuffaste eleverna, uteslutande pojkar, gick i tp-klassen. Här fick man redan från början testa hur mycket lärarutbildningen var värd – det var inte alltid teori och praktik överensstämde.

Kampsport contra "sitta på kuddarpedagogik"

Detta mitt första läsår kom många nya lärare till skolan. Gert Öhman idrottslärare med förkärlek för kampsporter. Birgitta Westerström och Bir-

gitta Scheltdorf, båda språklärare med drama och sitta på kuddarpedagogik som sina käpphästar. Frank Kemper, även han språklärare, storväxt och respektingivande och sist men inte minst Jonny Svensson, en velourkille med vinröda mysbyxor och träslöjd på schemat. Alla vi som var nya på skolan kom att bosätta oss i Liden med omnejd. Vi umgicks flitigt privat och många glada minnen finns från den tiden.

Mats Sollén

Fortsättning i nästa nummer.